

Zadovoljstvo učenika i studenata sestrinstva izborom profesije

Gora Miljanović¹, Miljojko Janošević², Snežana Bošković¹, Negra Terzić¹, Goran Stojanović¹, Vesna Jovanović¹, Gordana Stanić¹

¹Visoka Zdravstvena Škola Strukovnih Studija Beograd

²Univerzitet Odbrane Vojna Akademija

Sažetak: Uvod: Zadovoljstvo odabranom profesijom je značajan aspekt rada i života svakog pojedinca, društva i značajno za razvoj profesije. Pojedincu nije uvek lako da prepozna koje je to zanimanje koje je i najbolje za njega. Adolescencija je specifičan period razvoja. Izbor profesije predstavlja jedan od najvažnijih izazova sa kojima se mladi moraju suočiti u tom periodu. Cilj ovog istraživanja bio je da se utvrdi zadovoljstvo izborom profesije, učenika i studenata sestrinstva, srednje medicinske škole Beograd i Visoke Zdravstvene Škole Strukovnih Studija u Beogradu.

Metode: Ispitivanjem je obuhvaćeno 200 ispitanika, 100 maturanata srednje medicinske škole i 100 studenata Visoke Zdravstvene Škole. Za ove potrebe sačinjen je upitnik, koji se sastojao od nekoliko tematskih celina. Rezultati. Motivi za izbor profesije su bili unutrašnji-ljubav prema poslu i želja za novim znanjima, i spoljašnje vrednosti-mogućnost lakšeg zapošljavanja i veći dohodak. Ispitani učenici i studenti su zadovoljni stečenim znanjem i osposobljenošću za samostalan rad, a veliki broj ispitanika želi da nastavi svoje obrazovanje. Ispitanici su generalno zadovoljni i izborom profesije (87% studenata sestrinstva i 75% maturanata srednje medicinske škole smatra da je napravilo dobar izbor profesije).

Zaključak: Socijalizacija za profesiju kod ispitanika je veoma važna za zadržavanje kadrova u struci, i treba joj posvetiti naročitu pažnju u budućnosti. Zadovoljstvo odabranom profesijom je značajan aspekt rada i života svakog čoveka, a posebno osoblja u zdravstvu, imajući u vidu delikatnost profesije.

Ključne reči: obrazovanje, socijalizacija u profesiji, adolescencija, profesionalna orijentacija

Abstract: Background/Aim: Satisfaction with the chosen profession is significant aspect of work and life every individual, society and is important for progress of profession. Its not always easy for individual to recognize which profession is the best for her/him. Adolescence itself is specific period of development. The dilemma by choosing profession in that period represents one of the most important challenges the youth have to confront with. The aim of this research was to determine satisfaction of pupils and students career choice at Secondary Medical School in Belgrade and Collage of Professional Studies in Belgrade.

Methods: Examination included 200 examinees, 100 graduated Secondary Medical School in Belgrade and 100 students of Collage. It has been made the questionnaire for this purpose, which was consisted of several thematic units. Results. Motives for choise of profession were internal – love towards job and a desire for new knowledges, and external – bigger chances for employment and higher income. Tested pupils and students are satisfied with their knowledge and the capability for independent work, a large number of responders wanted to continue their education. Responders in generally were satisfied with the choise of profession (87% students and 75% graduated Secondary Medical School believe that they made a good career choice).

Conclusion: Socialization for the profession at responders is very important to retain experts in branch of business and it needs to be devoted by special attention in the future. Satisfaction by chosen profession is significant aspect of the work and life of every man, and especially the staff in the health sector, considering the delicacy of profession.

Key words: education, socialization, profession, adolescence, career orientation

UVOD

Izbor profesije kao predmet akademske odluke je od velikog značaja. U stara vremena izbor profesije nije bio problem, zbog odsustva jasno određene profesije i ne tako, usko određene konkurencije modernog vremena. Postojala su tradicionalna zanimanja u svakoj porodici i mlađe generacije su se obučavale u toj struci kod kuće. Nije bilo specijalizovanih profesija, a sada se situacija potpuno promenila. Ovo je industrijsko doba i prisutno je takmičenje u svakoj sveri života. Period adolescencije, sazrevanja je karakterističan po obilju transformacija, prilagođavanja, novih doživljaja, odluka i iskustava. Pojedincu nije uvek lako da prepozna koje je to zanimanje i najbolje za njega (1). Bez stručnog znanja se ne može ući u bilo koju profesiju. Pitanje pažljivog izbora profesije postaje sve važnije. Da bi smo bili srećni u životu važno nam je zadovoljstvo poslom i uspeh u njemu. Psiholozi smatraju da je to jedna od dve najvažnije od-

luke u životu. Postoje mnogi značajni i relevantni faktori koje treba pažljivo razmotriti pre donošenja zaključka u tom pogledu. Interesovanje za određenu struku je pre svega element koji treba uzeti u obzir prilikom donošenja odluke za izbor profesije. Važno je upoznati svoje sposobnosti, osobine, potrebe, motive, očekivanja. Upoznati više zanimanja kako bi smo znali šta bismo moramo znati šta se sve nudi. Potrebno je saznati u kojoj školi se možete školovati, koji se predmeti izučavaju, koliko traje školovanje, kakve su mogućnosti za zapošljavanje, kakve su potrebe u narednom periodu, kakva je situacija u drugim sredinama, mogućnost napredovanja u karijeri, i kakva je zarada.

Glavni uticaj na profesionalna interesovanja i želje pojedinca je motivacija roditelja. Što su veće želje i nadanja roditelja veće su i želje deteta za uspehom, nezavisno od inteligencije i društveno ekonomskog statusa porodice. Još jedan važan uticaj su zanimanja roditelja i njihov odnos prema karijeri. Njihov pozitivan stav prema

istoj pomaže, da i deca sama budu odlučnija pri izboru zanimanja visokog statusa i izgrade pozitivan stav prema radu i karijeri (2). Veliki uticaj prilikom izbora budućih profesija imaju i vršnjaci. Rezultati mnogih istraživanja pokazuju sa velikom sigurnošću da su želje pri izboru zanimanja pre svega kod muških adolescenata čvrsto povezane sa pomenutim željama prijatelja. Čest je slučaj da, dečaci čiji prijatelji imaju visoke profesionalne ciljeve i sami bivaju primamljeni tim ciljevima i obrnuto. Svakako da najveći uticaj na izbor karijere i posla imaju individualne karakteristike pojedinca. Kao što se i očekuje, veća inteligencija utiče na želju za većim profesionalnim ciljevima. Pojedinci sa većom inteligencijom prave izbore pri zanimanju koji su realističniji u odnosu na njihove stvarne mogućnosti, interesovanja i prilike oko njih. Isto tako kao karakteristike ličnosti visok nivo motivacije pri uspesima je povezan sa većim profesionalnim ciljevima. Bitno je znati i koje sposobnosti, osobine i veštine su važne za uspeh. Poželjno je koristiti više izvora iz kojih se mogu saznati informacije: od ljudi iz okoline koji rade različite poslove, štampe, radio, TV, internet, posete različitim firmama, preduzećima i ustanovama gde se mogu videti radna mesta zanimanja koja su od interesa. Naravno od pomoći može biti stručni saradnik u školi ili psiholog, zavod za zapošljavanje, savet roditelja. Svakako, treba imati na umu da niko nije sposoban za sve ali su svi sposobni za nešto, a to nešto je uvek veći broj zanimanja. Pored izabranog zanimanja treba utvrditi šta je još slično izabranom zanimanju ili šta bi još moglo doći u obzir.

Uvek ako se dovoljno posveti pažnja može se pronaći više zanimanja koja bi predstavljala dobar izbor. U situaciji podjednake zainteresovanosti za veći broj zanimanja poželjno je opredeliti se za ono sa većim šansama za posao. Činjenica je da su pojave pogrešnih izbora veoma česte, a posledice za pojedinca, profesiju i društvo, veoma štetne.

Cilj rada je bio da se sagledata zadovoljstvo izborom profesije, kod učenika i studenata sestristva.

METODE

U studiji preseka istraživanje je sprovedeno na uzorku od 200 ispitanika (100 učenika i 100 studenata sestristva srednje medicinske i Visoke Zdravstvene Škole). Uzorak ispitanika odabran je metodom slučajnog izbora. Ispitivanje je obavljeno od 14. Aprila do 31. maja 2014. godine u Beogradu. Za potrebe istraživanja sačinjen je upitnik. Prvi deo upitnika obuhvatio je pitanja opšteg tipa vezana za pol, predhodno obrazovanje, radni status ispitanika.

Naredni segmenti upitnika odnosili su se na:

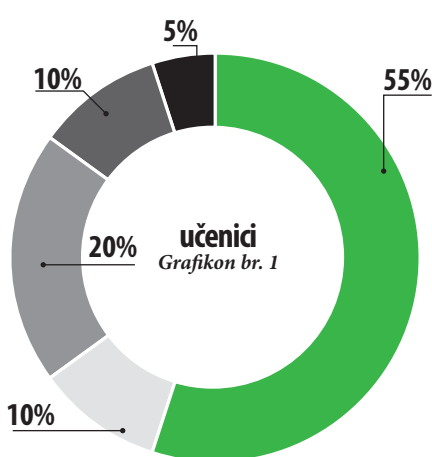
- motive za izbor profesije
- ocenu kvaliteta nastave
- procenu ispitanika o osposobljenosti za samostalan rad
- socijalizaciju za profesiju
- ocenu izbora profesije

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

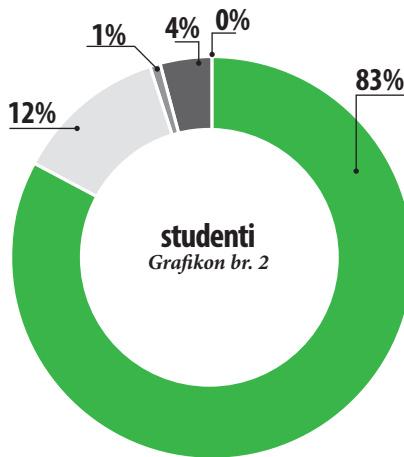
Prosečna starost ispitanih učenika iznosila je 19,18 godina, a studenata 21,26 godina. Struktura uzorka prema polu pokazuje da je od 100 učenika srednje škole bilo 25% muškog a 75% ženskog pola, dok je u populaciji studenata bilo manje muškog pola 9% u odnosu na 91% studentkinja.

Predhodno obrazovanje učenika bila je osnovna škola dok kod studenata najviše je bilo onih koji su završili srednju medicinsku školu za sestre 94%, gimnaziju 4%, zubnih tehničara i fizioterapeuta je bilo 2%. U populaciji anketiranih studenata 49% su bili u radnom odnosu i svi su radili u struci, dok među učenicima nije bilo zaposlenih.

Razlog za upis u školu sestristva

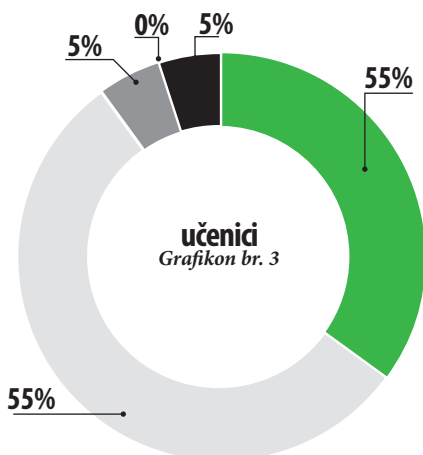
- sposoban/a sam za ovu profesiju
- po uzoru na nekog iz okoline
- savet roditelja
- zbog drugarice ili druga
- bez odgovora

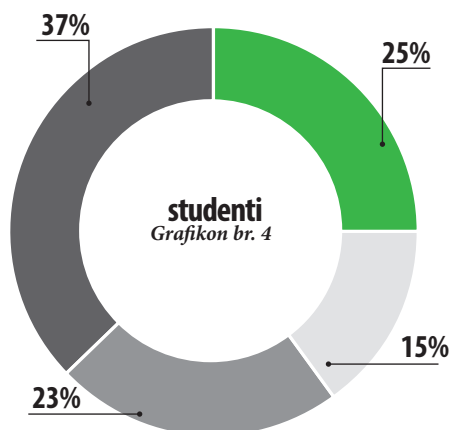
- sposoban/a sam za ovu profesiju
- po uzoru na nekog iz okoline
- savet roditelja
- zbog drugarice ili druga
- bez odgovora

Deo upitnika koji se odnosio na motive za izbor profesije sastojao se od dva pitanja. Rezultati su pokazali da 55% učenika i 83% studenata smatra da ima sposobnost za ovu profesiju, a 10% učenika i 12% studenata su odabrali profesiju po uzoru na nekoga iz okoline. Savet roditelja je bio odlučujući za 20% učenika i 1% studenata, 5% anketiranih učenika je bilo bez odgovora dok među studentima nije bilo neopredeljenih, što je prikazano na grafikonu br 1 i 2.

Faktori koji su uticali na izbor profesije

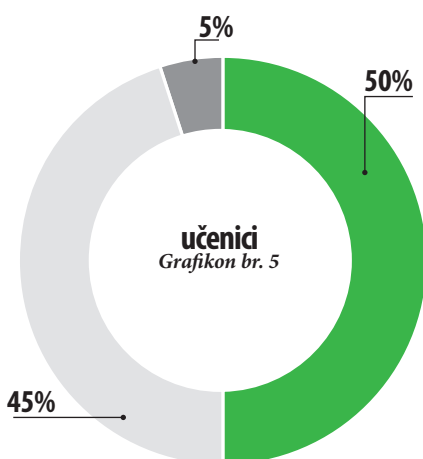
- ljubav prema ovom poslu
- mogućnost lakšeg zapošljavanja
- da steknem nova znanja
- napredovanja u poslu, veća plata
- nemogućnosti drugog izbora

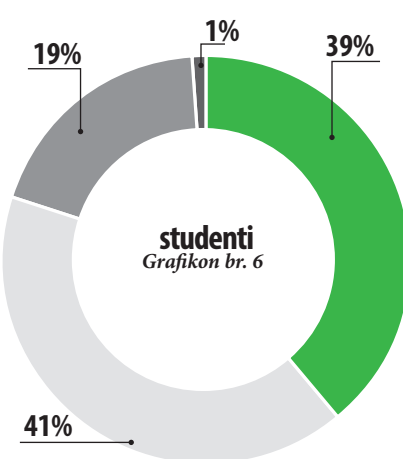
- ljubav prema ovom poslu
- mogućnost lakšeg zapošljavanja
- da steknem nova znanja
- napredovanja u poslu, veća plata
- nemogućnosti drugog izbora

Rezultati pitanja koje se odnosilo na faktore koji su imali presudan uticaj na izbor profesije, ukazuju da je najveći broj studenata upisao studije sestriinstva zbog napredovanja u službi i većeg dohodka 37%. Kao mogućnost lakšeg zapošljavanja navelo je 55% učenika i 15% studenata. Ljubav prema ovom poslu je bila bitan faktor za izbor profesije za 35% učenika i 25% studenata, da steknu nova znanja 5% učenika i 23% studenata. Među učenicima srednje škole je bilo i 5% onih koji nisu imali mogućnost drugog izbora, što se može videti na grafikonu br. 3 i 4.

Zadovoljstvo načinom sprovođenja praktične nastave

- u potpunosti
- delimično
- nezadovoljan

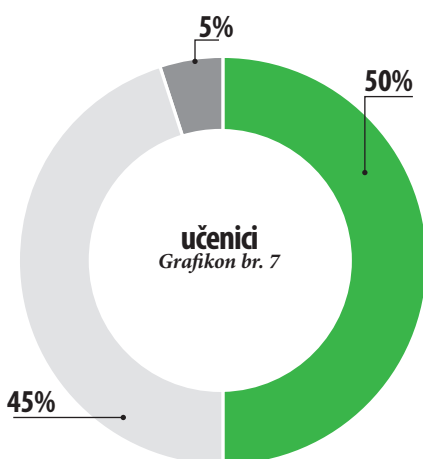
- u potpunosti
- delimično
- nezadovoljan
- bez odgovora

Analiza pitanja koja su se odnosila na ocenu kvaliteta nastave ukazuje da je 40% učenika zadovoljno kvalitetom teorijske nastave u potpunosti, delimično je zadovoljno 60% učenika, a nezadovoljno 5% učenika.

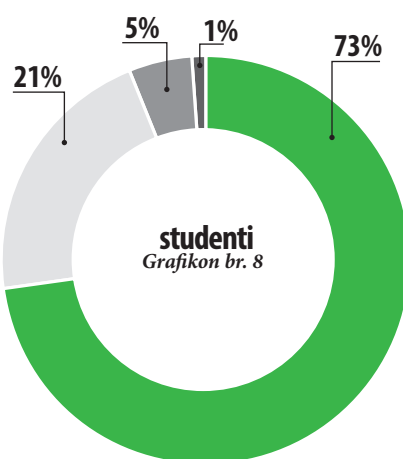
Načinom sprovođenja praktične nastave zadovoljno je u potpunosti 50% učenika i 39% studenata, delimično 45% učenika i 41% studenata, a nezadovoljno 5% učenika i 19% studenata. Bez odgovora je bilo 1% student, što je predstavljeno na grafikonu br. 5 i 6.

Analizom pitanja koje se odnosilo na zadovoljstvo tokom školovanja učenika i studenata rezultati ukazuju da je 60% učenika i 65% studenata ocenilo sa odličnim svoje školovanje. Svoje školovanje kao dobro je ocenilo 35% učenika i 25% studenata, dok je školovanje kao loše ocenilo 5% učenika i 8% studenata.

Osposobljenost stečenim znanjem za samostalan rad u struci

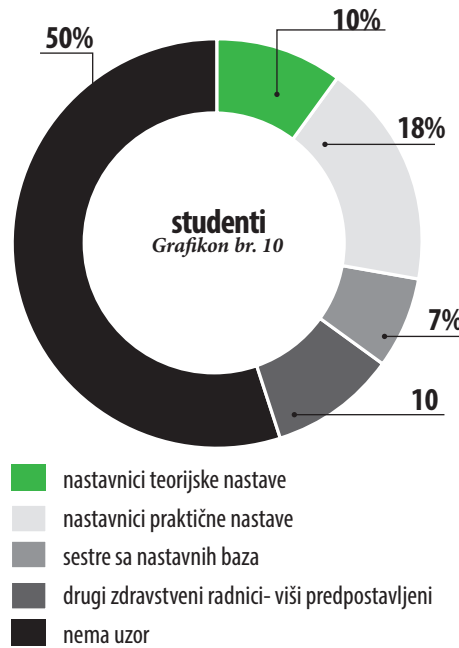
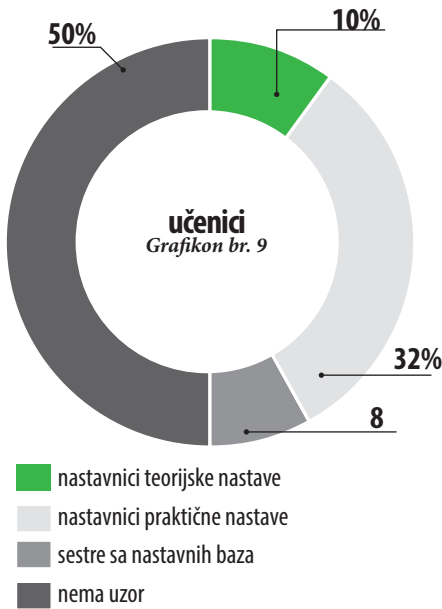
- odlično
- dobro
- loše

- odlično
- dobro
- loše
- st. bez odgovora

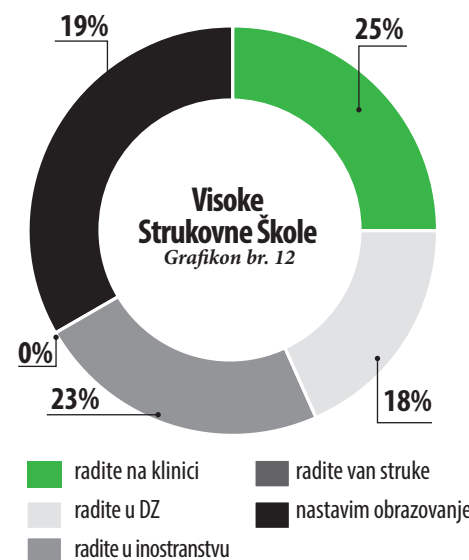
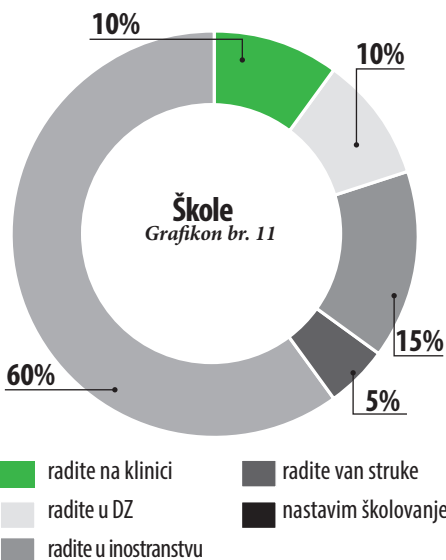
Procena osposobljenosti stečenim znanjem za samostalan rad kod učenika i studenata sestriinstva predstavljena je na grafikonima br. 7 i 8. Rezultati pokazuju da 50% učenika i 73% studenata smatra da je odlično osposobljeno za samostalan rad, dok 45% učenika i 21% studenata sa dobrim je ocenilo svoju osposobljenost za samostalan rad, a 5% učenika i 5% studenata je loše ocenilo svoju osposobljenost za rad. Neopredeljenih po ovom pitanju je bilo 1% studenata.

Uzori tokom školovanja

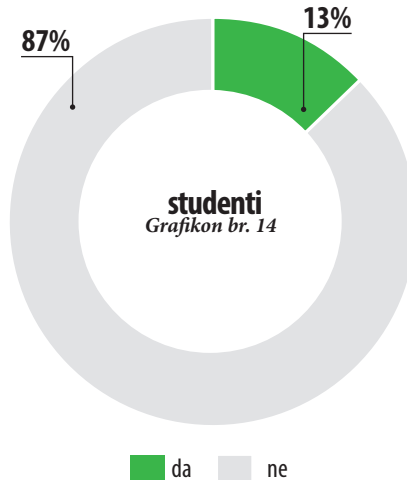
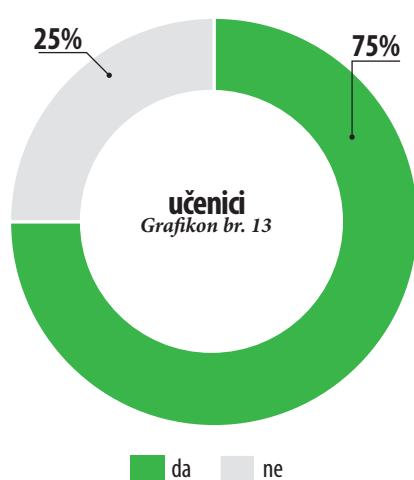
Socijalizaciju za profesiju kod ispitanika posmatrali smo kroz tri pitanja: ko su im bili uzori tokom školovanja, njihov stav prema profesiji i planove nakon završetka školovanja. Analiza rezultata pitanja koje se odnosilo na uzore tokom školovanja ukazuje da 50% učenika i 55% studenata nema uzor u odabranoj profesiji. Nastavnici praktične nastave su bili uzor za 32% učenika i 18% studenata, profesori teorijske nastave su bili uzor za 10% učenika i isto toliko studenata. Za 10% studenata uzor su im bili njihovi pretpostavljeni sa radnog mesta. Sestre sa nastavnih baza su bile uzor za 8% učenika i 7% studenata, što se može videti na grafikonu br. 9 i 10.

Planovi učenika nakon završetka

Analizom pitanja koja se odnose na stav prema profesiji tokom školovanja, rezultati su pokazali da 50% učenika i 59% studenata nije menjalo početni pozitivan stav prema profesiji. Stav prema profesiji u pozitivnom smislu je promenilo 30% učenika i 26% studenata, a u negativnom smislu 20% učenika i 15% studenata. Planovi učenika i studenata sestrinstva nakon završetka škole i studija ukazuju da 60% učenika i 33% studenata planira da nastavi obrazovanje, a 35% učenika i 66% studenata planira da radi u struci u zemlji ili inostranstvu. Rezultati su pokazali i da 5% učenika želi da radi van struke, dok među studentima takvih nije bilo, što je prikazano na grafikonu br. 11 i 12.

Zadovoljstvo izborom profesije

Da li su ispitanici napravili dobar odabir obrazovne institucije i profesionalni izbor posmatrali smo kroz dva pitanja. Prvo se odnosilo na odabir škole tj. obrazovne institucije i rezultati ukazuju da bi 45% učenika i 74% studenata odabralo istu školu, a 55% učenika i 26% studenata to ne bi učinilo ponovo. Zadovoljstvo izborom profesije predstavljeno je na grafikonima br. 13 i 14. Obradom rezultata pitanja koje se odnosilo na zadovoljstvo izborom profesije, došli smo do podataka da 75% učenika i 87% studenata smatra da je napravilo dobar profesionalni izbor tj. zadovoljno je izborom profesije, a 25% učenika i 13% studenata nije zadovoljno izborom profesije i izjavili su da žele da promene profesiju.

DISKUSIJA

Razmatrajući dobijene rezultate možemo zaključiti da značajno ne odstupaju od podataka do kojih su došli autori sličnih istraživanja. U studiji (3) od 100 ispitanih studenata većina studenata 79% su u dobi od 21-22 godine, prosečna starost studenata ovog istraživanja iznosila je 21,26 godina. U studiji (3) muška populacija je bila zastupljena sa 14% u odnosu na žensku (86%), Do sličnih podataka smo došli i u ovom istraživanju gde je bilo 9% muškaraca prema 91% žena u populaciji studenata.

U pogledu motiva mogli bismo reći da su učenici i studenti u ovom istraživanju bili rukovođeni pri izboru profesije unutrašnjim vrednostima: ljubav prema ovom pozivu bio je motiv za 35% učenika i 25% studenata, da steknu nova znanja 5% učenika, i 23% studenata. Pored unutrašnjih, ispitanici su bili vođeni i spoljašnjim vrednostima kao i u studiji (4) koja je pokazala da je glavni motiv za upis na studije sestrištva bio mogućnost zapošljavanja i povećanje dohodka kao važan za 16,1% ispitanih studenata ali ne i vodeći motiv kod 35,7% ispitanika. Za ispitanike ovog istraživanja, povećanje dohodka i promena radnog mesta su bili motivi za 37% ispitanika, dok je mogućnost lakšeg zapošljavanja bio motiv za 55% učenika i 15% studenata.

Školsko znanje stečeno za vreme obrazovanja omogućava učenicima da se bolje snalaze u životu kao i da ta znanja koriste u realnim životnim situacijama (5). Znanja koja steknu pružaju mogućnost nesmetanog nastavka školovanja što i želi veliki broj naših ispitanika (60% učenika i 33%) studenata. Naši rezultati govore da su ispitani studenti generalno zadovoljni stečenim znanjem ostvarenim na odabranim nivoima obrazovanja gde je 95% učenika i 90% studenata zadovoljno stečenim znanjem. Svoje školovanje kao loše ocenilo je 5% učenika i 8% studenata i to su uglavnom oni ispitanici koji žele da promene profesiju. Pored nastavka školovanja stečena znanja po završetku obrazovanja omogućavaju nesmetano obavljanje izabranog posla (6). Ispitanici su slično ocenili svoju osposobljenost za samostalan rad, gde je 95% učenika i 94 % studenata smatra da je osposobljeno, a samo 5% učenika i 5% studenata misli da nije osposobljeno za samostalan rad u struci.

U ovom radu bavili smo se i identifikacijom učenika i studenata sa sestriškom profesijom. Proces socijalizacije za profesiju pored obrazovnih aktivnosti, uključuje i one aktivnosti koje se odnose na identifikaciju studenta sa svojom budućom profesijom. U tom smislu važno je utvrditi koliko su buduće medicinske sestre- tehničari identifikovani sa svojom profesionalnom ulogom, u smislu ko su im uzori. kakav im je stav prema profesiji, da li se menjao tokom školovanja, da li bi menjali profesiju, kao i na kojim poslovima u kojim organizacijama vide svoj budući rad u profesiji.

Dobijeni rezultati ukazuju da polovina ispitanika, 50% učenika i 55% studenata, nije ostvarilo socijalizaciju za profesiju na čemu bi u budućnosti trebalo raditi kako u obrazovnim institucijama, tako i nastavnim bazama gde budući kadrovi najvećim delom imaju

mogućnost za socijalizaciju u profesiji. Svakako da se proces socijalizacije nastavlja sa zapošljavanjem kada treba naročito posvetiti pažnju socijalizaciji za struku tj. zadržati te kadrove, slične probleme imaju i mnogo razvijenije države. Do ovakvih zaključka smo došli na osnovu podataka koji ukazuju da su: za 40% učenika i 35% studenata uzori bili ljudi iz struke, nastavnici praktične nastave za 32% učenika i 18% studenata, sestre sa nastavnih baza za 8% učenika i 7% studenata i za 10% zaposlenih studenata njihovi pretpostavljeni.

Posmatrajući stav ispitanika prema profesiji rezultati ukazuju da 80% učenika i 85% studenata imaju pozitivan stav prema profesiji, ali i da u budućnosti treba posvetiti pažnju kako bi njihova socijalizacija za profesiju bila što uspešnija što bi povećalo zadržavanje u profesiji i profesionalni uspeh sestara.

Analizirajući rezultate koji govore o željama ispitanika u budućnosti vidimo da 35% učenika i 66% studenata želi odmah da radi u struci: 10% učenika i 25% studenata na klinikama, dok 10% učenika i 18% studenata u domovima zdravlja , 15% učenika i 23% studenata želi potražiti posao u inostranstvu. Ovi rezultati su očekivani uzimajući u obzir okolnosti u kojima se sestrištvo nalazi u našoj zemlji danas.

Zadovoljstvo izborom profesije kod učenika i studenata sestrištva, povezano je i sa uslovima za vreme obrazovanja u porodici i u društvu, kao i onim koje im nude obrazovno vaspitne ustanove i nastavne baze, gde se sprovodi edukacija za sticanje znanja i veština za direktnu primenu sestriških intervencija. Zadovoljstvo učenika i studenata povezano je i sa planom, programom obrazovanja, sadržajima obuke, uslovima učenja, kvalitetom međuljudskih odnosa za vreme obrazovanja ali svakako i sa osobinama ličnosti, sposobnostima, emocijama ispitanika ovog istraživanja. Naši rezultati su pokazali da je 75% učenika i 87% studenata zadovoljno sa izborom profesije što je i očekivano jer najveći broj ljudi sebe pronade u željenoj profesiji tokom srednje škole ili fakulteta, neki to ostvare kasnije neki sebe nikada ne pronadu u željenoj profesiji.

ZAKLJUČAK

Zadovoljstvo odabranom profesijom je značajan aspekt rada i života svakog čoveka, a posebno osoblja u zdravstvu, imajući u vidu delikatnost njihove profesije. Pravilan izbor škole znači zadovoljstvo u školovanju, postizanje boljih rezultata tokom istog, bolji odabir izbornih predmeta kroz željeno usmerenje, bolju socijalizaciju za profesiju, kasnije zadovoljstvo na poslu i u celokupnom životu. Ono što želimo da naglasimo je da osećamo veliko zadovoljstvo što smo došli do ovakvih rezultata, zadovoljstva izborom profesije, kod ispitanika koji će nastaviti kroz lični razvoj i razvoj profesije sestrištva u budućnosti. Istraživanja su pokazala da sestre u ovoj sredini, ne žele da promene profesiju, bez obzira na izneverena početna očekivanja, loše uslove rada, niska primanja nedostatak kadrova, kao i zakonsku neregularnost profesije, što nije slučaj u drugim, mnogo razvijenijim zemljama.

Literatura

1. Čurčić V, *Adolescencija, revolucija i evolucija u razvoju*, KBC "Dr Dragiša Mišović" –Dedinje, Beograd, 1997.
2. Luković S, *Primenjena Psihologija*, edu.rs/clanci, 2012.181.pdf *Primenjena Psihologija*
3. Čukljk S, Koračić J, Ilić B, *Stavovi studenata treće godine studija sestrištva o sestrištvu u hrvatskoj danas*, *Zdravstveno Sveučilište Zagreb*
4. Mrujec V, *Motivi upisa i očekivanja studenata Sveučilišnog diplomskog studija sestrištva nakon završetka studija*. *Kliničko Bolnički Centar Zagreb, Klinika za neurologiju*, SG/NJ2014;19-95-102.
5. *Roditelji i vršnjaci*, prijatelj weebly.com/upoads/1/2/9/7/12970621/profesionalna-orjentacija-osno-vnoškolaca-cg-pdf
6. *Feldman*, » *Adjustment-Applying Psychologyin. Complex World* » *McCraw-Hill Book Company, USA (1989)*.
7. *Branišić B*, *izbor zanimanja*, Beograd, (1965)